

ÍNDEX

1. QUÈ VOLEN AQUESTA GENT?

Un altre llibre feminista... amb trampa	13
Els temps (encara) estan canviant	13
A favor de les persones	14
Vèncer les resistències	15
Una clara voluntat pràctica	17
Per a qui és aquest llibre?	17
Aquesta gran font dels desitjos que és l'escola	18
Les odioses estadístiques	19
Més difícil, encara	20
L'universal masculí, o per què jo també sóc l'home però el meu germà no és la dona	23
El tan discutit «masculí genèric»	23
La perillosa fal·làcia de la igualtat	24
Coscs de nens, coscs de nenes	26
La dona també ha trepitjat la Lluna	27
L' <i>efecte Thatcher</i> i el <i>contraefecte Barbie</i> en la literatura infantil i juvenil	29
Jo no sóc la Pippi, sóc en Tommy	30
Ja va sent hora de cremar les corbates	32

L'atac de les heroïnes (post)modernes contra l'exèrcit del terrible universal masculí	35
La necessitat de protagonistes femenines com a model per a nens i nenes	35
Un granet de sorra, doncs	36
I d'això voleu que parli amb els nens?	37

2. SET EXEMPLES CONCRETES

Per als intrèpids: <i>L'aventura de la Cecília i el drac</i>	41
Resumint	41
Situem-nos	42
La recerca de la pròpia identitat.....	42
La gran decepció	43
Una història de dracs necessària.....	44
Final feliç sense noccs.....	45
I sense sang.....	47
Llavors per al debat	47
Si us ha agradat <i>L'aventura de la Cecília i el drac</i> , proveu ..	48
Per als que busquen la felicitat: <i>Tres germanes lladres</i> ...	49
Resumint	49
Situem-nos	50
Elements clàssics per a un conte actual.....	50
Una llarga nissaga de dones independents	51
La Justa, la més lliure.....	52
La recerca de la felicitat.....	52
Un conte feminista amb mare realitzada	54
De nou, sense «dolents» clars	55
L'ètica (escassa) de la lladre	56
Llavors per al debat	57
Si us ha agradat <i>Tres germanes lladres</i> , proveu	58
Per als que no encaixen: <i>Clara, la niña que tenia sombra de chico</i>	59

Resumint	59
Situem-nos	60
Un pamflet de qualitat.....	60
De nou, encara: coses de nens, coses de nenes	61
La mare repressora	62
Un dubte raonable.....	63
Davant el dolor dels altres.....	64
Llavors per al debat	64
Si us ha agradat <i>Clara, la niña que tenía sombra de chico</i> , proveu	65
Per als independents: <i>Pippi Calcesllargues</i>	67
Resumint	67
Situem-nos	68
La Pippi, un model trencador no només per a les nenes ..	68
Una rebel amb causa	69
Sentit de l'humor contra l'autoritat irreflexiva	70
En un full tan petit no hi cap un cavall	71
Preferiria no fer-ho	73
L'Annika i en Tommy, uns nens «com cal»	75
Llavors per al debat	75
Si us ha agradat <i>Pippi</i> , proveu	76
Per als lectors maltractats: <i>Matilda</i>	77
Resumint	77
Situem-nos	78
Una nena extraordinària.....	78
«L'antifamília».....	79
Una dolenta molt dolenta.....	80
El model positiu.....	81
Llavors per al debat	82
Si us ha agradat <i>Matilda</i> , proveu	83
Per als fills de pares ocupats: <i>Coraline</i>	85

Resumint	85
Situem-nos	86
Pares moderns	87
Un món millor... o no	88
Un mal molt vague	89
Terror psicològic.....	89
Estructura clàssica.....	90
Uns veïns excèntrics	91
Els nens de la clau penjada.....	91
Llavors per al debat	92
Si us ha agradat <i>Coraline</i> , proveu.....	93
Per als que els agrada perdre's: <i>Emily the Strange. Els dies perduts</i>	95
Resumint	95
Situem-nos	96
Un plantejament peculiar	96
L'Emily, un geni amb tradició familiar	97
Un diari certament estrany	98
Una cambrera golem i un amic amb poders paranormals ..	99
De nou, l'humor	99
Un antagonista funcional	100
El combat més absurd entre el bé i el mal	100
Llavors per al debat	101
Si us ha agradat <i>Emily the Strange. Els dies perduts</i> , proveu ..	101
 3. ANEM ACABANT	
Per fi: les conclusions	105
Com dèiem, heroïnes universals	105
Hi insistim, a favor de les persones	106
Per què els temps continuïn canviant... encara més	107
Bibliografia	109

1.

QUÈ VOLEN AQUESTA GENT?

UN ALTRE LLIBRE FEMINISTA... AMB TRAMPA

«La literatura infantil debe apoyar el deseo de liberación de las niñas. Debe luchar contra la pobreza, la falta de incentivos y la monotonía de los destinos que los libros ilustrados siguen proponiéndoles.»

TURIN, Adela. *Los cuentos siguen contando* (1995)

«Mucho más complejos parecen ahora los nuevos retos, tales como conseguir que la exploración literaria interese a los chicos y les ayude a perder la incomodidad ante sus emociones o a descubrir las ventajas de la gestión de las relaciones personales. Y probablemente aún más difícil sea definir modelos literarios y de conducta que ayuden a las chicas a asumir los riesgos de la lucha por el espacio exterior sin renunciar a sus valores y *sin morir en el intento.*»

COLOMER, Teresa. *A favor de las niñas* (1994)

ELS TEMPS (ENCARA) ESTAN CANVIANT

Fa dècades que diverses autores que han analitzat en profunditat els models femenins i masculins que presenta la literatura infantil exigeixen una presència major de protagonistes femenines, i una representació de les dones, com a mínim, més d'acord

amb la realitat. És trist constatar que, quinze anys després de l'estudi de Turin (1995), «els contes continuen explicant» gairebé la mateixa història.

Tant Turin com Colomer, en els seus estudis de 1995 i 1994 respectivament, fan una radiografia precisa i poc encoratjadora del panorama de la literatura infantil de final de segle xx pel que fa al tractament de la imatge de la dona (i de l'home, en conseqüència). Malauradament, ens fa l'efecte que si repetissin els seus estudis en aquest incipient segle xxi, els resultats serien massa semblants als ja obtinguts el segle passat.

Tanmateix, en aquest petit treball, volem fixar-nos en les excepcions. Afortunadament, hi ha alguns llibres que expliquen històries una mica més positives pel que fa a la imatge de la dona. Aquests llibres, com demanava Turin, sovint critiquen les situacions discriminatòries i presenten les nenes (i les seves mares, tietes, àvies, mestres i amigues) com alguna cosa més que simples procreadores.

Lluny de ser pamflets feministes, els llibres que presentem són lectures de qualitat, aptes per a tots els públics (homes i nens inclosos), amb temàtiques i models rics i variats.

Tot i ser un treball optimista, doncs, atès que presenta lectures que van més enllà de la reproducció acrítica dels estereotips de gènere establerts, també volem fer un exercici de realisme. Sabem que no és una mostra representativa del que podem trobar en qualsevol llibreria. Tanmateix, en la mesura que puguem escollir quins llibres donem a llegir als nens, per què no hauríem de triar els que ens semblen millors?

A FAVOR DE LES PERSONES

Com apunten Colomer i Turin, entre d'altres, l'avenç en un tractament menys sexista dels personatges a la literatura infantil (i, ens atrevim a afegir, a la literatura en general) va a favor

de les nenes, però també a favor dels nens. Si per a les nenes és desolador veure's sempre representades com a bledes o xicotots, per als nens pot ser una càrrega ser invariablement intrèpids i aventurers.

Considerem que una literatura menys sexista alliberarà en igual mesura nenes i nens, no només perquè oferirà noves possibilitats fora de casa a les nenes, sinó perquè obrirà als nens les portes de molts àmbits, com el domèstic, que encara no se senten seus. La pluralitat de models hauria de servir per donar més llibertat a tothom, nens i nenes, per ser com són, i no com creuen que s'espera que siguin.

VÈNCER LES RESISTÈNCIES

Segurament les nenes acceptaran encantades aquestes lectures. Sabem que llegeixen més que els nens, i que tenen menys problemes que ells per acceptar protagonistes de l'altre sexe. Els nens, en canvi, tenen una resistència molt forta a acceptar protagonistes femenines. Com ens ho farem, doncs, perquè llegeixin aquests llibres?

Sobretot, presentant-los com a llibres interessants i desitjables (perquè ho són), i sense fer un esment especial del fet que la protagonista sigui una nena. Creiem que, en general, si arriben a passar de la tercera pàgina, s'oblidaran del gènere de la protagonista i gaudiran de la història, com fa segles que fem les dones quan, habitualment, ens trobem amb un protagonista masculí.

Davant el seu implacable «Aquest llibre és de nenes», sempre ens queda el recurs de respondre: «Vols dir? I com ho saps, si no l'has llegit?» No podem prometre que funcioni sempre, però no hi perdem res a provar-ho i, en canvi, podem guanyar-hi molt.